

در قیامت شادی و نشاط، گوهری است که هر انسان در این دنیا به دنبال آن است. اما قرآن کریم از گونه‌ای شادی سخن می‌گوید که در آخرت، ارزشی دوچندان دارد و پاداش ایمان و عمل صالح است. خداوند متعال در سوره عبس، آیات ۲۸ و ۳۹ می‌فرماید: **وَجُودُ يُؤْمِنُ بِشَفِيزَةِ سَاجِدَةٍ مُشْتَبِهَةٍ**؛ «چهره‌هایی در آن روز، نورانی و گشاده است؛ خندان و شادمان». این آیات، تصویری دل‌انگیز از سعادت مؤمنان در روز رستاخیز ترسیم می‌کنند، جایی که اعمال نیک، لیخندی از سر رضایت و سرور بر لبانشان می‌نشانند. این خنده، نه از لذت‌های زودگذر دنیوی، بلکه از دیدار رحمت بیکران الهی و تحقق وعده‌های راستین او سرچشمه می‌گیرد.

خنده‌ای بهشتی بر چهره مؤمنان

ابن سینا، حکیم نامدار، در رساله علم النفس می‌نویسد: «از ویژگی‌های انسان آن است که چون با امور شگفت‌انگیز روبه‌رو شود، حالتی از تعجب در او پدید می‌آید که خنده را به دنبال دارد.» در روز قیامت، شگفتی از کرم و لطف خداوند، خنده‌ای بهشتی بر چهره مؤمنان می‌آورد که نشان از آرامش قلبی و اطمینان به پاداش الهی است. این شادی، جلوه‌ای از سعادت جاودان است که با نیکی و پرهیزکاری در دنیا به دست می‌آید. مؤمنان با ایمان و کردار شایسته، در آن روز بزرگ، با چهره‌هایی تابناک، میوه اعمال خود را می‌چینند و این لیخند، آینه‌ای از خشنودی پروردگار است.

شادی معنوی و غم سازنده

غم و شادی، دو حالت روانی انسان‌اند که نه ذاتی، بلکه وابسته به عوامل بیرونی‌اند. به فرموده امام علی^(ع): «شادی‌ات برای آنچه از آخرت به دست آورده‌ای و افسوست بر آنچه از آخرت از دست داده‌ای، باشد.» این کلام نشان می‌دهد که ارزش غم و شادی به وابسته آن هاست؛ شادی برای کمالات معنوی و غم برای دوری از حق. پسندیده است.

معیار ارزش‌گذاری غم و شادی

امام علی^(ع) می‌فرمایند: «برترین دستاورد تو، خاموش کردن باطل و زنده کردن حق باشد، شادمان برای آنچه پیش می‌فرستی و افسوس برای آنچه از دست می‌دهی.» شادی‌های دنیوی که از غفلت سرچشمه می‌گیرند، ناپسندند. اما غمی که انسان را به سوی کمال سوق دهد، ارزشمند است. به تعبیر مولا: «زه‌د در این است که برگزیده افسوس نخوری و به دستاوردها شادمان نشوی.»

تأیید شادی در مسیر عبادت

اسلام، شادی در مسیر عبادت و کمال را تأیید و شادی‌های غفلت‌آمیز را نکوهش می‌کند. امام علی^(ع) هشدار می‌دهند: «چه بسیار تن‌های عزیز که در ناز و نعمت بودند، اما در غفلت، به سرگرمی پناه بردند و مرگ، ناگهان آن‌ها را دربر گرفت!» غم برای آخرت و عدالت خواهی، روح انسان را بیدار می‌کند. اما اندوه برای ناگامی‌های دنیوی، جز افسردگی نمی‌آورد. انسان مؤمن باید شادی را در مسیر حق و غم را برای اصلاح و کمال بخواهد. نهج البلاغه راهنمای زیستنی است که شادی و غم را در خدمت سعادت ابدی قرار می‌دهد.

لیخند خدا

کتاب «لیخند خدا»، نوشته علی راجی است و انتشارات «زائر آستانه مقدسه» آن را منتشر کرده است. موضوع کتاب، مهرورزی‌ها و محبت‌های پروردگار به بندگان است. کتاب لیخند خدا همان‌طور که از نام آن برمی‌آید، درپی ترسیم لیخند خداوند برای بندگان اوست. لیخند خدا ضمن آنکه قرآن را زیباترین کلام محبت‌آمیز خداوند می‌داند، این نکته را یادآوری می‌کند که چگونه انسان قادر است با دستورالعمل‌های اجرایی آن، راه رشد و کمال را در پی بگیرد. از طرف دیگر این ائمه معصوم^(ع) هستند که رسالت قرآن را کامل می‌کنند و شیرین‌ترین لیخند خداوند هستند. آن‌ها به عنوان الگوهای عملی، هم قرآن را برای انسان تفسیر کردند و هم توانستند انسان را از گمراهی نجات دهند؛ چراکه اگر نبودند، هر فردی با سلیقه خودش به تفسیر کلام خدا می‌پرداخت.

مهرورزی‌های اولیای خدا، تجسم مهر خداوند

کتاب «لیخند خدا» بر پروژه کمال تأکید می‌کند. کسانی چون پیامبر اکرم^(ص)، حضرت علی^(ع) و فاطمه زهرا^(ص) هرکدام به نحوی بعد از سال‌های زندگی‌شان پروژه کمال را به سرانجام رساندند. انسان هم در مسیر زندگی‌اش، مأموریتی جز بندگی خداوند ندارد و باید بتواند در پروسه عمر، با بهره‌گیری از محبت خداوند، قرآن و اهل بیت^(ع) پروژه کمال را ارائه دهد. علی راجی در کتاب لیخند خدا تلاش کرده است محبت و بنده‌نوازی خداوند را به یاد مخاطبانش بیاورد و به مهرورزی‌های اولیای خدا که تجسم مهر خداوند هستند، اشاره کند تا افراد با مطالعه آن، بتوانند گوشه‌ای از محبت خداوند را دریابند و به زندگی امیدوار شوند.

گزارش

حسین ابراهیمی‌اشادی، گوهری گران بهاست که هر انسانی در جست‌وجوی آن است. عوامل متعددی در ایجاد شادی نقش دارند و شناخت راه‌های درست و ارزشمند می‌تواند ما را به زندگی‌ای سرشار از نشاط هدایت کند. در این مطلب، با نگاهی نو به معارف فرهنگی و دینی، به بررسی چند عامل کلیدی شادی‌آفرین می‌پردازیم که الهام‌بخش و کاربردی برای همه است.

دارایی و ثروت

ثروت در نگاه دینی، هم نعمت الهی است و هم آزمونی بزرگ قرآن کریم آن را «فضل خداوند (بقره، ۱۹۸) و وسیله‌ای برای قوام جامعه می‌داند که می‌تواند سعادت دنیا و آخرت را به همراه آورد (قصص، ۷۷). اما ثروت ارزش ذاتی ندارد (بقره، ۲۴۷) و در برابر اراده الهی، بی‌اثر است (آل عمران، ۱۱۶). نمونه‌هایی چون ثروت خدیجه^(ص) که در خدمت رسالت پیامبر^(ص) بود، نشان دهنده استفاده درست و ارزشمند از دارایی است. درحالی‌که ثروت قارون به سرکشی و انحراف منجر شد (قصص، ۸۲). ثروت، ابزاری است که اگر در دست انسان‌های آگاه و روشن‌اندیش باشد، می‌تواند به ارزش‌های والای انسانی و شادی پایدار منجر شود (بقره، ۲۶۱). شعبیه نبی^(ع) نمونه‌ای از ثروتمندان اندیشمند است که دارایی‌اش اوار به دلبستگی مادی گرفتار نکرد، بلکه بر بینش آسمانی‌اش افزود.

ورزش و بازی

جسم و روان انسان ارتباطی دوسویه دارند. بدنی سالم، روح را شاداب می‌کند و روحی قوی، جسم را توانمند می‌سازد. پیامبر^(ص) ورزش و بازی را برای جلوگیری از خستگی در دین توصیه می‌کردند (مجلسی، ج ۲، ص ۱۳۶) و می‌فرمودند بازی‌نکوشی در کودکی، صبر و مقاومت در بزرگسالی را تقویت می‌کند. همچنین امام علی^(ع) در دعای کمیل از خدا خواست جسمش را برای خدمت، قوی سازد. مقام معظم رهبری فرموده‌اند: اگر ورزش برای جوانان لازم است. برای غیر جوانان واجب است؛ برای افراد میانسال، مسأله مرگ و زندگی است.

دستورالعمل‌های دینی برای دستیابی به شادی پایدار در زندگی روزمره

لیخند بهشتی در قاب زندگی

سلامتی و تندرستی

سلامتی، نعمتی پنهان است که ارزش آن باز دست رفتنش آشکار می‌شود. این موهبت، استعداد‌های مادی و معنوی انسان را شکوفا و زمینه بهره‌مندی از نعمت‌های الهی را فراهم می‌کند. پیامبر اکرم^(ص) فرمود: «بهره‌مندی در زندگی جز با تندرستی به دست نمی‌آید» (مجلسی، ج ۲۵، ص ۴۵۶). امام علی^(ع) نیز صحت و امنیت را دو نعمت ناشناخته دانست و تندرستی را با کم‌خوری و گرسنگی متعادل، ممکن شمرد. نمونه‌های بسیاری از افراد با محدودیت‌های جسمی وجود دارند که با اراده و تلاش، کارهای بزرگی انجام داده و نگاه دیگران را به شگفتی واداشته‌اند. سلامتی، پایه‌ای برای شادی است که با مراقبت از جسم و روح حفظ می‌شود.

کار و تلاش

کار و تلاش، سرمایه‌ای جاودان برای فرد و جامعه است. سستی و تنبلی، زمینه‌ساز فساد و تباهی‌اند. اما کار، انسان را از افسردگی و نیاز نجات می‌دهد. امام علی^(ع) فرمودند: بزرگ‌ترین تفریح، کار است. پیامبر خدا^(ص) دست‌کارگر را می‌بوسیدند و به عنوان یک ارزش از آن تجلیل می‌کردند. اهل کار بودن، روح انسان را صیقل می‌دهد. تلاش هدفمند، نه تنها نیازهای مادی را برآورده می‌کند، بلکه به انسان عزت نفس و شادی درونی می‌بخشد و او را از آسیب‌های روانی و اجتماعی حفظ می‌کند.

خوش‌رویی و اخلاق

چهره باز، اخلاق نیک و گفتار شایسته، مانند نور خورشید برای گیاهان، به انسان نشاط و سرزندگی می‌بخشد. قرآن، نرمی و مهریانی پیامبر^(ص) را ستوده و تند خوئی را نکوهش کرده است (آل عمران، ۱۵۹). امام علی^(ع) عصبانیت را نوعی جنون دانستند و به گفت‌وگوهای صمیمی و شوخی با یاران توصیه کردند (نهج البلاغه، حکمت ۲۵۵). امام صادق^(ع) لیخند به برادر دینی را حسنه شمرد (کلینی، ج ۲، ص ۱۸۸). خوش‌رویی، روابط را صمیمی‌تر می‌کند و شادی و سلامت روانی را به همراه می‌آورد.

سیر و سفر

یکنواختی زندگی روزمره، خستگی جسم و فرسودگی روح را به دنبال دارد. سفر، راهی برای رهایی از فشارهای روزمره و تجدید قواست. قرآن با دعوت به «سفر در زمین» (عنکبوت، ۲۰)، به آثار ارزشمند آن اشاره کرده است. پیامبر اکرم^(ص) فرمود: «مسافرت کنید تا سالم بمانید» (مجلسی، ج ۲۵، ص ۱۵۶) و اهداف سفر را تجارت، کسب کمالات و لذت‌های شایسته دانست. امام علی^(ع) نیز سفر را مایه تفریح، کسب درآمد، آموختن دانش، آداب زندگی و آشنایی با بزرگان معرفی کرد. زمین با باغ‌ها و گل‌هایش، انسان را به شادی دعوت می‌کند و سفر، حتی اگر کوتاه باشد، نشاط و سلامت روحی و جسمی را به ارمغان می‌آورد.

تقوا و پرهیزکاری

پرهیزکاری، راهی به سوی شادی پایدار و قلبی است. دوری از گناه، انجام واجبات و مستحبات، باور به حضور خدا، وضو دائم، خلوت یا پروردگار، توسل به معصومان^(ع) و معاشرت با پاکان، از عوامل کلیدی تقواست. این اعمال، آرامش و نور الهی را به قلب هدیه می‌کنند. مطالعه و افزایش آگاهی نیز انسان را به سوی انتخاب‌های درست هدایت می‌کند و از لغزش‌ها بازمی‌دارد. پرهیزکاری، با ایجاد تعادل در گرایش‌ها و گریزها، شادی عمیق و ماندگاری را به ارمغان می‌آورد که فراتر از لذت‌های مادی است.

بوی خوش و لباس روشن

آراستگی، عطر خوش و لباس روشن، نشانه لطافت روحی و شادی درونی است. دین اسلام پر زیبایی و پاکیزگی تأکید دارد و خداوند را خواستار زیبایی معرفتی کرده است (مجلسی، ج ۲۹، ص ۲۹۸). پیامبر^(ص) به پاکیزگی لباس، استفاده از عطر و توجه به ظاهر اهمیت می‌داد و رنگ سفید را نیکوترین رنگ‌ها می‌دانست (جرع‌الملی، ج یک، ص ۲۵۵). آراستگی، نه تنها روابط انسانی را گرم‌تر می‌کند، بلکه با ایجاد حس طراوت و نزدیکی به طبیعت، شادی و نشاط روانی را تقویت می‌کند.

ارزش و اجر خدمت به همسر در آموزش‌های پیامبر خدا(ص)

عقود هیتات عالی دانشگاه قزوینی شهید جوادالاسلام والمسلمین دکتر محمد رضا جوادری

خانه، موجب بخشش گناهان بزرگ است، کفاره است، یعنی گناهان را می‌پوشاند و از بین می‌برد. دفع غضب الهی با خدمت به همسر، غضب الهی از مرد خدمتگزار به خانواده برطرف می‌شود. گناهانی هست که خشم الهی را به همراه دارد. با خدمت در خانه و باری برداشتن از دوش همسر، اثر آن گناهان از بین می‌رود. افزایش حسنت و درجات مهرورزی و محبت و خدمت همه‌جانبه در خانه به همسر و فرزندان، سبب افزایش حسنت و درجات مردمی‌شود. گناهان بزرگ را می‌بخشاید و غضب الهی را فرومی‌نشانند و حورالعین به انسان داده می‌شود و درجات او در بهشت افزایش خواهد یافت.

خانواده، «خدمت» به آن‌هاست. خدمت، انجام عملی از سر تعهد و دلسوزی است. انجام کار نیک و پسندیده در حق کسی است. کار کردن برای کسی و تعظیم و دادن هدیه و همراهی و همکاری و یاری در انجام کارهاست. در این بخش از حدیث، چند امتیاز و اثر مثبت خدمت به همسر ذکر شده است. ورود بی حساب به بهشت خدمت به همسر، جایگاه ارزشمند و تأثیرگذاری در سرنوشت مرد دارد که او را بی حساب وارد بهشت می‌کند. البته خدمت بی‌ریا و صادقانه و بی‌کراهت و ننگ و تکبر و بی‌منت گذاشتن. کفاره گناهان کبیره خدمت دلسوزانه و مهرورزانه به همسر در

پادداشت